

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos LXXVII. — Izdan in razposlan 18. dne septembra 1912.

Vsebina: (Št. 186 in 187.) 186. Ukaz, s katerim se izvršitveni ukaz k zakonu o uravnavi počitka ob nedeljah in praznikih v obrtnem obratu deloma izpreminja in dopolnjuje. — 187. Ukaz, s katerim se na podstavi § 74 a obrtnega reda izdana posebna določila deloma izpreminjajo gledé odmorov v delu v obrtnem obratu.

186.

Ukaz trgovinskega ministra v porazumu z ministrom za notranje stvari in z ministrom za bogočastje in nauk z dne 12. septembra 1912. l.,

s katerim se izvršitveni ukaz k zakonu o uravnavi počitka ob nedeljah in praznikih v obrtnem obratu deloma izpreminja in dopolnjuje.

Na podstavi § 1, člen VI in VII, in § 4 z zakonom z dne 18. julija 1905. l. (drž. zak. št. 125) deloma izpremenjenega in dopolnjenega zakona z dne 16. januarja 1895. l. (drž. zak. št. 21) o uravnavi počitka ob nedeljah in praznikih v obrtnem obratu se ukazuje tako:

Člen I.

Na mesto §§ 2, 3, 5, 6 in 7 z ministrstvenimi ukazi z dne 11. avgusta 1895. l. (drž. zak. št. 125), z dne 10. aprila 1897. l. (drž. zak. št. 97), z dne 4. maja 1898. l. (drž. zak. št. 76), z dne 8. aprila 1904. l. (drž. zak. št. 35), z dne 20. avgusta 1904. l.

(drž. zak. št. 99) in z dne 5. maja 1906. l. (drž. zak. št. 97) izpremenjenega in dopolnjenega ministrstvenega ukaza z dne 24. aprila 1895. l. (drž. zak. št. 58), s katerim se je izvršuje zakon z dne 16. januarja 1895. l. (drž. zak. št. 21) o uravnavi počitka ob nedeljah in praznikih v obrtnem obratu dovolilo obrtniško delo ob nedeljah v posameznih kategorijah obrti, naj stopijo nastopna določila:

§ 2.

Obrtniško delo se dovoljuje ob nedeljah v obrtih, navedenih v pridejanem seznamku.

V obrtih, navedenih v tem seznamku, mora ostati nedeljsko delo, za katero se smejo privzemati vedno neobhodno potrebne delovne osebe, omejeno edinole na tam za pripustna oznamljena opravila ter na izrečno oznamjene nedelje in nedeljske ure s tam postavljenimi pogoji in pridržki. Vsa druga dela, kakor pripravljalna ali druga postranska in pomožna dela, morajo počivati.

Ako je pa za opravljanje spredaj izrečno dovoljenih del, potem za razsvetljavo, kurjavo in zračenje delovnih prostorov in za hladilne naprave v navedenih obrtih potrebno obratovanje parnih kotlov, motorjev ter pomožnih strojev in aparatov (sesalk, pulsometrov, montejusov, dvigalnikov, dinamostrojov, akumulatorjev, naprav plinovih

generatorjev, strojev za proizvodnjo mraza in njihovih pomožnih aparatov, ventilatorjev, pihal i. dr.) ali porabljanje živali, je ob nedeljah dovoljena strežba in pažnja teh strojev in aparatov in pažnja na živali.

§ 3.

Delovnim osebam, ki imajo ob nedeljah opravila v obratih, oznamenjenih v prvem in drugem odstavku § 2, dalje nego tri ure, je dovoliti nadomestni počitek po določitih omenjenega seznamka.

Delovnim osebam, ki imajo ob nedeljah dalje nego tri ure opravila v postranskih in pomožnih delih, v tretjem odstavku § 2 izrečno oznamenjenih za dovoljena, je dovoliti nadomestni počitek v isti izmeri, kakor je to omenjeno v omenjenem seznamku gledé delovnih oseb v tistih delih, za katera je opravljati dotična postranska in pomožna dela.

§ 4.

Nedeljsko delo je dovoljeno tudi v vseh drugih ne v § 2 imenovanih obratih z omejitvijo na neobhodno potrebne delovne osebe, da se razsvetlujejo in kurijo delovni in sušilni prostori, da se ohranijo tople in podkurijo peči, da se obratujejo hladilne naprave in da se streže k obratu spadajočim živalim. Prav tako je dovoljeno podkuriti parne kotle pred začetkom ponedeljskega obrata.

§ 6.

Delovnim osebam, ki imajo ob nedeljah dalje nego tri ure opravila v delih, oznamenjenih v §§ 4 in 5, je dovoliti nadomestni počitek po določitih § 12, drugi odstavek.

§ 7.

Določiti izjeme od predpisa nedeljskega počitka se gledé nastopno naštetih obrti prenaša na politična deželna oblastva:

- a) spletalci naravnih cvetlic in trgovci z naravnimi cveticami;
- b) trgovski vrtnarji, gledé narejanja cvetličnih šopkov in vencev;
- c) izdelovalci umetnih cvetlic;
- d) frizèrji, brivci in lasuljarji;
- e) peki;
- f) sladčičarji, kolačarji in mandoletarji, potem medarji in prodajalci sladčičarskega in medarskega blaga;
- g) mesarji, vštevši konjske mesarje in trgovce z divjačino;
- h) prekajevalci mesa in klobasarji;
- i) mlekarne, mlekarji in prodajalci mleka;
- k) kostanjarji;
- l) obratovanje obrtniških, pretežno za inštruktivne namene službe vzornih delavnic na razstavah;
- m) fotografi;
- n) izdelovanje in prodajanje sodavice;
- o) izdelovanje umetnega ledu in prodajanje ledu.

Člen II.

§ 4 ministrstvenega ukaza z dne 24. aprila 1895. l. (drž. zak. št. 58) dobi napis „§ 5“.

Spredaj omenjenemu ministrstvenemu ukazu se prideva kakor priloga naslednji seznamek:

Seznamek.

Nedeljsko delo je dovoljeno v nastopno navedenih obrtih z omejitvijo na spodaj oznamljena opravila in izmere časa — toda pripušča je v § 2, tretji odstavek, in v § 5 našeta (pomožna in postranska) dela:	Delavcem, ki delajo ob nedeljah dalje nego 3 ure, je dovoliti za nadomestni počitek:
1. Semenarnice. V mescih oktobru do vštetega aprila pri sušenju, pri izvzemanju posušenih storžev, ter pri čnenju semenja iz storžev.	24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.
2. Morske soline. V mescih maju do vštetega avgusta za dobivanje in spravljjanje soli.	24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik ali po 6 ur počitka 2 dneva v tednu.
3. Trgovinski vrtnarji. a) za dela, ki so potrebna za negovanje gredic, rastlin v loncih in drevesnic, po 2 uri dopoldne in popoldne; b) za kurjenje rastlinjakov in pokrivanje gnojnih gredic skozi 3 ure.	24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik ali po 6 ur počitka 2 dneva v tednu.
4. Zavodi za rejo in pitanje perotnine. a) Za nadzorovanje valilnih aparatov; b) za krmljenje perotnine po 2 uri dopoldne in popoldne; c) za prejemanje blaga, ki pride v nedeljo po železnici.	24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.
5. Plavilnice za železo (plavži, fužine). a) Naprave plavžev (vštevši naprave za praženje): Za dovažanje oglja, koksa, rud in primeskov, za strežbo vodovodov, mehovja in aparatov v ogrevanje vetra in čiščenje plina, za vsipanje in za odpuščanje, za granuliranje in odvažanje žlindre, za narejanje mašéljev in za odvažanje sirovega železa (grodlja) na skladišča.	24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

Nedeljsko delo je dovoljeno v nastopno navedenih obrtih z omejitvijo na spodaj oznamljena opravila in izmere časa — toda pripušča se v § 2, tretji odstavek, in v § 5 naštetata (pomožna in postranska) dela:

Delavcem, ki delajo ob nedeljah dalje nego 3 ure, je dovoliti za nadomestni počitek:

- b) Bessemerske in martinske naprave, ki so s plavži v neposrednji zvezi:

Za dovažanje stopljenega sirovega železa (grodlja) v konverterje, za dovažanje vmesnega izdelka k martin-skim pečem, za strežbo generatorjev in mehovja, za vsajanje in topljenje v konverterjih in martinških pečeh, za odpuščanje gotovega izdelka v kokilje in za njegovo odvažanje, ter za odvažanje žlindre na skladišča.

- c) Bessemerske in martinske naprave, ki niso v zvezi s plavži, nadalje fužine za topilniško jeklo in valjarnice, katerim se streže iz peči za pudljevanje, varjenje ali globokih peči:

Prestanek obrata ob nedeljah se lahko omeji na 12 ur tako, da se začne napolnjevati peči po času, ob katerem se menjava delo, v nedeljo ob 12. uri opoldne ali ob 6. uri zvečer. Od tega časa naprej je dovoljeno nedeljsko delo za dovažanje sirovega železa k topilnim pečem in topljenega gradiva v konverterje, za dovažanje vstavka k martinškim pečem in pečem za topilniško jeklo, oziroma k predogrevalnim pečem, za strežbo generatorjev in mehovja, za vsajanje in topljenje v konverterjih, martinških pečeh in pečeh za topilniško jeklo, za odpuščanje gotovega izdelka v kokilje, njega odvažanje in vstavljanje v globoke peči, nadalje za odvažanje žlindre na skladišča ter končno za skupni obrat valjarnice, ki se jim streže iz peči za pudljevanje, varjenje in iz globokih peči;

24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

- d) pudljevalnice in valjarnice:

Ako je bil obrat v teku tedna na praznik pre-trgan najmanj 24 ur, je proti poprejšnjemu zglasilu pri obrtnem oblastvu dovoljeno, s tem odpali delovni dan izravnati s tem, da se za delo porabi prva nedelja, ki pride po prestanku;

- e) peči za elektro-jeklo:

Pri strežbi peči všteti vlivanje in za odvažanje litega izdelka in žlindre na skladišča do konca 1915. l.

6. Izdelovanje kovoslovnih izdelkov.

- a) Ob plavžarskem dobivanju izdelkov za obratovanje peči (pražilnih, redukcijških in topilnih peči) in za čiščenje in vlivanje topljenega izdelka v palice, klade ali ploče;
- b) ob dobivanju izdelkov uporablja električni tok (to se pravi elektrotermiško ali elektrolitiško) za obratovanje

24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

Nedeljsko delo je dovoljeno v nastopno navedenih obrtih z omejitvijo na spodaj označenjena opravila in izmere časa — toda pripušča je v § 2, tretji odstavek, in v § 5 naštetu (pomožna in postranska) dela:	Delavcem, ki delajo ob nedeljah dalje nego 3 ure, je dovoliti za nadomestni počitek:
elektropeči, topilnih peči, razkrojevalnih aparatov, absorpcijskih aparatov za plinaste razkrojevalne produkte ter za vlivanje topljenih produktov v palice, klade ali ploče, končno za parafinovanje in zamotavanje ferrosilicija.	24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.
7. Izdelovanje položenega posodja. Za strežbo nepretrgoma obratovanih topilnih peči za lošilno maso in za to, da se vzdržujejo žgalne peči v ogretem stanju.	24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik ali po 6 ur počitka 2 dneva v tednu.
8. Žgalnice apna, mavca, magnezita in dolomita, izdelovanje cementa. a) Žgalnice apna: α) pri neprestano delujočih pečeh na okna z omejitvijo na delovne osebe, neobhodno potrebne pri žgalnem procesu, pri vsajanju in pobiranju gradiva, pri opravih, imenovanih nazadnje, pa s prestankom najmanj 12 zaporednih ur; β) pri krožnih pečeh za žganje; γ) pri pečeh z nepretrganim kurjenjem za kurjenje, ako se podkurijo v soboto pred 6. uro zvečer; b) žgalnice mavca: Pri pečeh na okna, in sicer z omejitvijo na delovne osebe, neobhodno potrebne pri žgalnem procesu, pri vsajanju in pobiranju gradiva. c) žgalnice magnezita in dolomita, izdelovanje cementa: Pri žgalnem procesu, pri vsajanju v peči, pri pobiranju in odnašanju žganega gradiva, potem pri vrtečih se pečeh tudi za obratovanje plavnih kamenic in izdelovanja ogelega prahu.	24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.
9. Opekarnice, narejanje proti ognju trdnih kamenov in žganih plošč iz karborunda in smirka. a) Pri žgalnem procesu, toda z omejitvijo, da je peči s pretrganim kurjenjem podkuriti najkasneje v soboto ob 6. uri zvečer. b) Za nadzorovanje in uravnavanje sušilnega procesa.	24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

Nedeljsko delo je dovoljeno v nastopno navedenih obrtih z omejitvijo na spodaj oznamljena opravila in izmere časa — toda pripušča v § 2, tretji odstavek, in v § 5 naštetih (pomožna in postranska) dela:	Delavcem, ki delajo ob nedeljah dalje nego 3 ure, je dovoliti za nadomestni počitek:
10. Oplakovalnice kaolina. Za strežbo neprestano obratovanih sušilnih peči. 11. Industrija za glinasto blago. a) Za strežbo gorečih peči, izvemši ne neprestano obratovane topilne in mušljeve peči; b) za pobiranje jeder oblik, predevanje, ozir. obračanje sirovega blaga na sušilnih stojalih, kolikor je to potrebno, da se zabrani izprememba oblike tega blaga, 3 ure do najdalje 9. ure dopoldne; c) za nadzorovanje in uravnavanje sušilnega procesa.	24 ur počitka nasledujo nedeljo ali kak delavnik. 24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.
12. Steklarnice. Za strežbo generatorjev, za kurjenje peči za steklo, vsajanje zmesi in črepinj, za vodstvo topilnega procesa in da se raztezalne peči ohranjajo tople; v steklarnicah s pečmi na lonce razen tega za delo steklarjev (pihačev, raztezačev) in njihovih pomagačev, potem za strežbo hladilnih in raztezalnih peči, ki je s tem v zvezi, ako in dokler se more dokazati, da je med začetkom dveh zaporednih izdelovanj poprečno več nego 28 ur, za 12 nedelj v letu največ, ki jih je narediti razvidne v seznamku, ki se piše po § 1, čl. IV zakona z dne 16. januarja 1895. l. (drž. zak. št. 21). V prejšnjem odstavku zahtevani dokaz je podati s posebnim seznamkom, v katerem je vpisati za vsak posamezni koledarski dan začetek in konec izdelovanja. Ta seznamek je na zahtevanje predložiti obrtnemu oblastvu ter obrtnemu nadzorniku in ga hraniti najmanj eno leto po zadnjem vpisu. 13. Izdelovanje ogljenih elektrodov in drugih iz plastičnega oglja narejenih predmetov. Za strežbo že gorečih peči z nepretrganim kurjenjem.	24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik. 24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

Nedeljsko delo je dovoljeno v nastopno navedenih obrtih z omejitvijo na spodaj oznamljena opravila in izmere časa — toda pripušča v § 2, tretji odstavek, in v § 5 naštetih (pomožna in postranska) dela:

Delavcem, ki delajo ob nedeljah dalje nego 3 ure, je dovoliti za nadomestni počitek:

14. Narejanje leseninskega posodja.

Za kurjače, ki so neobhodno potrebni pri sušenju stiskanih posod.

24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

15. Izdelovanje akumulatorjev.

Za nadaljevanje začetega procesa formovanja.

24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

16. Fabrikacija plutca.

Pri sušilnih napravah, obratovanih po postopku s protitokom, za uvažanje plutcev v sušilne kanale, za njih izvažanje in za naprej pomikanje vozičkov v teh kanalih.

24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

17. Strojstvo.

K večjemu 2 uri do 9. ure dopoldne:

- a) v strojarstvu z rdečilom in hromom za obračanje in premikanje (mešanje, gonjenje, prevlačenje) kož, za menjavanje vode, za vzemanje kož iz strojnih sodov, za njih preobešanje, oziroma snemanje v sušilnici, nadalje v mescih maju do vštetega septembra za vdelavanje svežih kož, došlih v soboto zvečer;
- b) v irharstvu za strojbo kož in za menjavanje vode ter za raztresanje volne, da se posuši.

18. Zavodi za snaženje čreves.

- a) Za snaženje v soboto zvečer došlih črev do najdalje 9. ure dopoldne;
- b) za sušenje črev.

24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

19. Naprave za parjenje, sušenje in sortiranje svilnih kokonov.

- a) Za strežbo parilnih in sušilnih peči;
- b) za manipulacije s kokoni, ki so v neposrednji zvezi s parilnim in sušilnim procesom, toda izvzemši njih snaženje in sortiranje;
- c) za nadzorovanje svežih kokonov.

24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

Nedeljsko delo je dovoljeno v nastopno navedenih obrtih z omejitvijo na spodaj oznamljena opravila in izmere časa — toda pripuščaje v § 2, tretji odstavek, in v § 5 naštetu (pomožna in postranska) dela:

Delavcem, ki delajo ob nedeljah dalje nego 3 ure, je dovoliti za nadomestni počitek:

20. Belilstvo.

- a) v obratnem oddelku „Belilnica“ za oklorovanje, okisovanje in pranje dve uri največ do 9. ure dopoldne;
- b) za polivanje preje in tkanin, ležečih na belišču, eno uro predpoldne in eno uro popoldne.

24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

21. Barvarstvo.

- a) V barvarstvu na črno za nadziranje oksidacijskih stanic;
- b) v barvarstvu z indigom za premešavanje vsebine v indigovih čebrih;
- c) v barvarstvu svile za odpiranje hidravliških stiskalnic blaga, ki so ponoči od sobote na nedeljo pod pritiskom, in za dovršbo kemijskih procesov, pričetih že v soboto predpoldne, toda samo do nedelje ob 12. uri opoldne.

24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

22. Tiskanje tkanin.

Za nadziranje oksidacijskih stanic in za premešavanje vsebine v indigovih čebrih.

24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

23. Narejanje lesenine, celuloze, lepenke in papirja.

- a) Za sušilni proces, izvzemši porabljanje sušilnih cilindrov, in za nadziranje belilnih stanic, toda samo pri belilnicah s hlоровim plinom;
- b) za obratovanje brusilnih aparatov za les in z njimi neposrednje spojenih razbiralnih aparatov, rafinérjev, lovilcev vozlov, strojev za lepenko in pokrove ter holanderjev, kotalnikov in strojev za gnetenje snovi, toda šele od nedelje od 6. ure zvečer naprej;
- c) za dobivanje žveplaste kisline, za prirejanje luga, za strežbo kuhalnikov staničnine s pripravljeno tvarino za vlaganje, za celulozo, izluževanje, pranje in osuševanje ter za vhlapljanje končnih lugov v nepretrgoma kurjenih pečeh.

24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

Nedeljsko delo je dovoljeno v nastopno navedenih obratih z omejitvijo na spodaj oznamljena opravila in izmere časa — toda pripušča je v § 2, tretji odstavek, in v § 5 naštetá (pomožna in postranska) dela:

Delavcem, ki delajo ob nedeljah dalje nego 3 ure, je dovoliti za nadomestni počitek:

24. Žitni mlini.

- a) Mlinom na veter za mletje in za vsipanje mlevskega izdelka v vreče;
- b) mlinom z lastno vodno silo in, ako je osebje manjše (2—3 osebe), v enakem obsegu kakor mlinom na veter;
- c) vsem mlinom:

- α) za razkladanje žita, dovedenega v mlin, in za nakladanje moke, ki je iz tujega žita in se iz mlina odvaža, do 10. ure dopoldne;
- β) za razpečavanje moke in kruha ter za razpošiljanje teh izdelkov v svojih vozovih ob nedeljah ob urah, določenih za trgovino z živili, in ob ponedeljkih od 3. ure zjutraj naprej.

24 ur počitka naslednjo nedeljo, ako se ni v prejšnjem tednu delavcem itak dovolilo najmanj 24 ur nepretrganega počitka, ker se je obrat prekinil po svojem svojstvu.

24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik ali po 6 ur počitka 2 dneva v tednu.

25. Sladarstvo in pivovarstvo.

a) Sladarstvo:

- α) za namakanje ječmena izvzemši donášanje, nadalje za mehčanje ječmena in za opravila, ki jih zahteva kalilni proces in so neobhodno potrebna za njega nepretrgano vzdrževanje;
- β) za nepretrgano obratovane sladovne sušilnice všteví odstranjevanje sladovih kali;

b) Pivovarstvo:

- α) pri hlajenju začimbe in pri glavnem vretju;
- β) za snaženje in pripravljajanje sodov (delo na škalo-nih) do 12. ure opoldne, nadalje za odpuščanje piva v sode in za odvažanje piva odjemnikom.

24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

26. Sušilnice in žveplarnice hmclja.

V mescih avgustu do vštega novembra.

24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

Nedeljsko delo je dovoljeno v nastopno navedenih obrtih z omejitvijo na spodaj oznamljena opravila in izmere časa — toda pripušča v § 2, tretji odstavek, in v § 5 našeta (pomožna in postranska) dela:

Delavcem, ki delajo ob nedeljah dalje nego 3 ure, je dovoliti za nadomestni počitek:

27. Izdelovanje cukra.

a) Pri izdelovanju sirovega cukra: za dovažanje pese iz kleti prav blizu fabrike, v pesnici, pri difuziji, saturaciji, vapneni postaji, filtraciji, izhlapljalni postaji, v polnilnici s centrifugino postajo, na cukrovih kaščah, izvzemši zamotavanje, naposled za obrat sušilnic za zrezke;

Vsako drugo nedeljo 24 ur, ako se lahko obrat ob nedeljah pretrga najmanj 6 ur ali ob menjavi tedenskega dela v nedeljo vrine enkratno rezervno delo. Toda v poslednjem primeru se moštvo, ki se menja, ne sme porabljeni za delo po 12 ur po svojem rednem opravilu in pred njim in dovoliti se mu mora nadomestni počitek najmanj v izmeri, dovoljeni izmenjanim delavcem. Ako se delavcem gorenji nadomestni počitek ne more dovoliti zaradi posebnih razmer obrata, naj velja 18urni počitek, ki se podaje ob nedeljah iz menjave dela v zmislu § 3 min. uk. z dne 27. maja 1885. l. (drž. zak. št. 85), za nadomestni počitek.

b) pri čiščenju cukra: za razkladanje sirovega cukra, kadar bi se obrat moral pretrgati, če bi se razkladanje opustilo, pri afinaciji, razpuščevalni postaji, filtraciji, izhlapljalni postaji, v spodjišču, v polnilnici s centrifugino postajo vred, v števisi napolnjevanje kristalnega cukra v vreče, v prostoru za poprodukate, v sušilnih izbah in na cukrovih kaščah, izvzemši zamotavanje, končno v izdelovanju kockastega cukra za vlihanje in stiskanje, v števisi vnašanje litih, ozir. stiskanih ploč ali drogov v sušilne izbe;

Za osebe, ki imajo opravila pri delih v centrifugini postaji, v števisi napolnjevanje kristalnega cukra v vreče, v prostoru za poprodukate in v spodjišču, končno v izdelovanju kockastega cukra za vlihanje in stiskanje, v števisi vnašanje litih, ozir. stiskanih ploč ali drogov v sušilne izbe, 24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

Za vsa ostala dela kakor *ad a*).

c) pri razcukrovanju melase: za osmozovanje, za narejanje in razkrajanje kalcijevih in stroncijevih saharatov in za obrat žgalnih peči, prekapnih, hladilnih in polnilnih aparatov, ki je s tem združen.

Za delavce pri stroncijanskih pečeh 24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

Za vse ostale delavce kakor *ad a*).

28. Izdelovanje sukusa (soka iz sladke koreninice).

Pri ekstrakciji, vhlapevanju, kuhanju in sušenju.

24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

29. Izdelovanje sirupa in grozdnega cukra (skrobnega cukra).

Za kuhanje skroba z žvepleno kislino, za nevtralizacijo, za odhlapevanje in čiščenje (filtracijo), pri narejanju grozdnega cukra tudi za kristalizacijo in sušenje.

24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

Nedeljsko delo je dovoljeno v nastopno navedenih obrtih z omejitvijo na spodaj oznamljena opravila in izmere časa — toda pripušča v § 2, tretji odstavek, in v § 5 naštetu (pomožna in postranska) dela:

Delavcem, ki delajo ob nedeljah dalje nego 3 ure, je dovoliti za nadomestni počitek:

30. Sušilnice cikoriije, pese, zelenjave in sadja.

Za kurjenje in strežbo sušilnic, ki se obratujejo nepretrgoma, ter za snaženje in rezanje (drobljenje) posušenega blaga.

24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

31. Izdelovanje konserv, sadnega soka in salam.

Za tista opravila, kojih odlaganje bi imelo posledico, da se izpridijo snovi, ki jih je podelati:

- a) Pri izdelovanju mlečnih konserv za dovažanje, slajenje in vkuhanje mleka ter hlajenje kondensata celo leto;
- b) za podelovanje svežih rib celo leto;
- c) pri izdelovanju salam v mescih novembru do vštetea februarja;
- d) pri vseh drugih konservah in pri izdelovanju sadnega soka v mescih maju do vštetea novembra do 2. ure popoldne.

24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik ali po 6 ur počitka 2 dneva v tednu.

24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

32. Vinsko kletarstvo.

- a) Za stiskanje grozdov in vinske drozge;
- b) za prevzemanje mošta ob trgatvi;
- c) za nadziranje vrelnega procesa.

24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik ali po 6 ur počitka 2 dneva v tednu.

33. Žganje in čiščenje špirta, izdelovanje stiskanih droži.

V nepretrganih obratih:

- a) Pri žganju špirta:

- α) za obrat hlapil, za drozganje, vretje in prekapanje, za strežbo jam pomijnic in za dobivanje sladú (glej št. 25 a);

24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

- β) za izročanje pomij do 10. ure dopoldne.

Nedeljsko delo je dovoljeno v nastopno navedenih obrtih z omejitvijo na spodaj oznamljena opravila in izmere časa — toda pripušča v § 2, tretji odstavek, in v § 5 našeta (pomožna in postranska) dela:	Delavcem, ki delajo ob nedeljah dalje nego 3 ure, je dovoliti za nadomestni počitek:
b) Pri čiščenju špirta: za prekapanje. c) Pri izdelovanju stiskanih droži: α) za obratovanje hlapil in mečkal zelenega sladú, za drozganje, čiščenje, vretje in prekapanje, penjenje, ozir. ločenje, pranje in stiskanje droži in za dobivanje sladú (glej št. 25 a); β) za oblikovanje in zamotavanje droži do 10. ure dopoldne; za odvažanje in odpravljanje droži do 12. ure opoldne.	24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.
34. Izdelovanje octa (jesiha). Za prelivanje octovine, za pažnjo na vretje in pa za kurjenje octovih izb.	24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.
35. Izdelovanje krompirjevega skroba. Za odvzemanje krompirja iz kleti, za njega umivanje in drganje, za dobivanje skroba, za dobivanje in čiščenje sirovega skroba in za podelovanje odpadkov skroba, končno za osuševanje in sušenje čiščenih izdelkov.	24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.
36. Dobivanje prirodnih rudninskih vod in njihovih soli. a) Za prevažanje steklenic k izvirku (vodnjaku), za napolnjevanje, zamaševanje in odvažanje steklenic v skladišče; b) za obrate, delujoče z vakuum-aparati, tudi za odcejanje, vhlapevanje in koncentrovanje rudninske vode ter za kristalovanje luga.	24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.
37. Kemijska industrija. Kolikor obrat ne dopušča prestanka: Za strežbo pražilnih, žarilnih, redukcijskih, topilnih, plamenečih in elektro-peči, nadalje destilacijskih, sublimacijskih in elektro-kemijskih aparatov, nadalje razkrojevalnih aparatov (autoklavov), aparatov za razvijanje plina in kompresorjev, potem lužarniških, koncentracijskih, kondenzacijskih, kristalizacijskih, ekstrakcijskih in sličnih naprav.	Za vse točke: 24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

Nedeljsko delo je dovoljeno v nastopno navedenih obrtih z omejitvijo na spodaj oznamljena opravila in izmere časa — toda pripušča v § 2, tretji odstavek, in v § 5 našeta (pomožna in postranska) dela:	Delavcem, ki delajo ob nedeljah dalje nego 3 ure, je dovoliti za nadomestni počitek:
Zlasti je nedeljsko delo dovoljeno pri izdelovanju nastopno navedenih kemijskih produktov, in sicer gledé tam zaznamovanih opravil, oziroma delovnih procesov: a) Izdelovanje žveplene kisline: α) Izdelovanje angleške žveplene kisline: dovažanje železnega kršca, cinkove svetlice in žvepla k sežigalnim pečem, strežba peči, glowerskih in Gay-Lussacovih stolpov in svinčenih stanic, koncentracija in čiščenje kislin, odtakanje koncetrovane kisline v posode, v katere se spravlja, in zapiranje (lutiranje) teh posod; β) izdelovanje kadeče se žveplene kisline (s kontakt-nim postopkom): narejanje žveplenega dioksida, vstevši dovažanje sirovin, čiščenje in sušenje žveplenega dioksida, strežba kontaktne peči in absorpcijskih posod, potakanje kisline v posode in zapiranje teh posod; γ) koncentracija žveplene kisline z omrazovanjem zredčene kisline (narejanje monohidrata): polnjenje in izpraznjevanje omrazovalnih stanic, spravljanje gotovega izdelka v zanj namenjene posode, zapiranje in prevažanje teh posod na skladišča. b) Fabrikacija sode z njenimi stranskimi obrati: α) Izdelovanje sode po Leblancovem postopku: Obrat sodo topilnih peči in kalcinovalnih peči, izluževanje raztopljenine, ohlapevanje in kristalizacija lugov; β) izdelovanje solne kisline in glavberjeve soli: Obrat razkrojevalnih in absorpcijskih aparatov ter kalcinovalnih peči za sirovi sulfat in potakanje kisline; γ) proizvodnjanje antihlora: obrat absorpcijskih aparatov, vhlapevanje in kristalizacija lugov; δ) dobivanje žvepla iz ostankov sode s karbonizovanjem in po precipitacijskem postopku: Obrat apnenih peči, kompresorjev, metil za kalužo, karbonizovalnih aparatov in sežigalnih peči za žvepleni vodik, oziroma polnilni proces;	Za vse točke: 24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

Nedeljsko delo je dovoljeno v nastopno navedenih obrtih z omejitvijo na spodaj oznamljena opravila in izmere časa — toda pripušča je v § 2, tretji odstavek, in v § 5 našeta (pomožna in postranska) dela:	Delavcem, ki delajo ob nedeljah dalje nego 3 ure, je dovoliti za nadomestni počitek:
ε) izdelovanje amonijakove sode: Obrat apnenih peči, pripravljanje slaniče, izdelovanje apnenega mleka, podelovanje lugov in bikarbonata. c) Izdelovanje solitrove kisline po elektrokemijski poti: Razen strežbe električnih peči, kondensacije in koncentracije še potakanje kisline. d) Izdelovanje jedkih alkalij (jedkega natrona in jedkega kalija) itd.: Napravljjanje in vhlapevanje lugov, topljenje, vlivanje in zamotavanje izdelka. e) Izdelovanje pepelika: Obrat ogljenilnih in kalcinovalnih peči, napravljjanje, izhlapevanje in kristalovanje luga. f) Izdelovanje galuna, žveplenokisle ilovice in ilovičnega hidrata: Obrat peči, napravljjanje luga, proces usedanja, vhlapevanje in kristalizacija. g) Izdelovanje krvnolužne soli: Obrat peči, lužarstvo, koncentracija in kristalizacija. h) Izdelovanje hipermanganskokislega kalija ter regeneracija kromove kisline po elektrolitiški poti, izdelovanje kromove soli: Strežba razkrojevalnih posod, dobivanje vodikovega plina, obrat peči, napravljjanje luga, vhlapevanje in kristalizacija. i) Izdelovanje klorovega apna in alkalikloratov: Obrat aparatov za razvoj in absorpcijo klora ter regeneracije magnezije, polnjenje in zapiranje posod, namenjenih za klorovo apno, ob podelovanju odvajajočega ne vezanega klora na klorovokisle alkalije, strežba absorpcijskih aparatov, vhlapevanje lugov, izstiskavanje kaluže in kristalizacija sirove soli. j) Izdelovanje vodotopnega stekla: topljenje v pečeh na ničke in izlivanje. k) Izdelovanje stroncijanovega karbonata: Strežba peči na mufla (redukcija), ekstrakcija žarečega produkta, razkrojevanje lugov žveplenega stroncija z ogljikovo kislino in strežba razvijalcev ogljikove kisline. l) Izdelovanje klorovega barija: Obrat toplilnih peči, izluževanje raztopine, odhlapevanje in kristalizacija lugov.	Za vse točke: 24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

Nedeljsko delo je dovoljeno v nastopno navedenih obrtih z omejitvijo na spodaj oznamljena opravila in izmere časa — toda pripušča je v § 2, tretji odstavek, in v § 5 naštetih (pomožna in postranska) dela:	Delavcem, ki delajo ob nedeljah dalje nego 3 ure, je dovoliti za nadomestni počitek:
m) Izdelovanje bakrene galice: Strežba peči za klorujoče praženje, lužarstvo praženega blaga, filtracija, usedanje bakra z žveplenim vodikom, iztiskovanje in praženje žveplena bakra v neprestano obratovanih rovnih pečeh, izluževanje bakrene galice, vhlapevanje in kristalizacija lugov. n) Izdelovanje rudninskih barv: α) Izdelovanje ultramarina: Pažnja na obrat peči; β) izdelovanje cinkove beline: Obrat sežigalnih peči; γ) izdelovanje surikov, minija in svinčenega glaja: Obrat peči; δ) izdelovanje svinčene beline: Obrat oksidacijskih stanic, pažnja na izpiranje in sušenje. o) Izdelovanje karbidov po elektrotermi poti: obrat elektro-peči, napolnjevanje in zamotavanje gotovega izdelka ter obrat apnenih peči. p) Izdelovanje koksa in dobivanje amonijaka: Obrat koksovih peči, vlaganje premoga, pobiranje koksa, izpiranje premoga, kolikor je potrebno za vzdrževanje obrata peči, obrat destilacijskih aparatov, kompresorjev in hladilnih aparatov ob proizvodnji amonijaka. q) Izdelovanje destilacijskih produktov iz lesa in kotrana: α) Izdelovanje lesnega špirta in lesnega octa: Obrat retort in destilacijskih aparatov ter izdelovanje octovokislega apna; β) izdelovanje kotranskih produktov: Dovršba prejšnji dan pričetega destilacijskega procesa in odtok ostankov. r) Kuhanje oglja v ogljenicah in kopah: Pažnja na ogljenice in kope, prižgane v soboto pred 6. uro zvečer. s) Čiščenje smole: Topljenje in filtracija. t) Izdelovanje saj: Obrat žarečih peči. u) Izdelovanje ekstraktov iz barvnih in strojnih tvarin: Izluževanje sirovin in vhlapevanje ekstraktov.	Za vse točke: 24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.

Nedeljsko delo je dovoljeno v nastopno navedenih obrtih z omejitvijo na spodaj oznamljena opravila in izmere časa — toda pripušča v § 2, tretji odstavek, in v § 5 naštetu (pomožna in postranska) dela:	Delavcem, ki delajo ob nedeljah dalje nego 3 ure, je dovoliti za nadomestni počitek:
v) Izdelovanje salicilne kisline: Sublimacijski in kristalizacijski proces. w) Izdelovanje kleja in albumina: Razmakanje svežih kosti, pranje beljenih sekancev, ekstrakcija kleja, kuhanje klevjeve juhe, nje izlivanje v oblike, rezanje svežega kleja in strežba klevjevih, albuminskih in krvnih sušilnic in od-takanje seruma. x) Izdelovanje sirovega celuloidea: Valjalni, stiskalni in sušilni proces.	Za vse točke: 24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik.
38. Industrija tolšč. a) Pri prestanka ne dopuščajočih obratnih operacijah destilacijskega in ekstrakcijskega postopka za obrat destilacijskih aparatov, za izpiranje in predevanje prečiščenih mas, odpravljanje ostankov iz kotlov in za obrat žehtečih peči za spodij, b) Pri topljenju sirovega loja v mescih aprilu do vštetega oktobra do 12. ure opoldne.	
39. Čistilnice rudninskega olja in izdelovanje cerezina. a) Za destilacijski proces: α) v napravah z nepretrganim obratom za strežbo destilacijskih aparatov in predlog; β) v obratih, v katerih se ne destiluje brez prestanka, za odpravljanje ostankov iz kotlov, ki so se ohladili ponoči od sobote na nedeljo, in za njih snaženje dve uri do 8. ure zjutraj. b) Za prečiščanje, beljenje, ogrevanje in ocejanje rudninskih olj. c) V izdelovanju parafina: Za neprestano hlajenje sirovih olj, za kristalizacijski proces, za ločenje parafina od olja (t. j. za delo na precejalnih stiskalnicah in hidravličkih stiskalnicah, vštevši pripadajoče delo pretapljanja in vlivanja) ter za strežbo in nadzorovanje izznojevalnega procesa ter za nadaljevanje, oziroma dovršitev že začelih ekstrakcij. d) V izdelovanju cerezina: Za nadaljevanje, oziroma dovršitev že pričelih ekstrakcij.	

Nedeljsko delo je dovoljeno v nastopno navedenih obrtih z omejitvijo na spodaj oznamljena opravila in izmere časa — toda pripušča v § 2, tretji odstavek, in v § 5 našeta (pomožna in postranska) dela:	Delavcem, ki delajo ob nedeljah dalje nego 3 ure, je dovoliti za nadomestni počitek:
40. Izdelovanje plinov za svetilne, kurilne namene in za namene sile. Za dovažanje sirovin iz zalog plinarne, za obrat aparatov za izdelovanje plina, za čiščenje plina in porazdeljevanje plina ter za skladanje ostankov v področju plinarne. 41. Samostojne elektrarne ter naprave za elektriko, ki so samo del obrtniškega obrata kakor njegov pomožni obrat. Za opravila, ki so združena z nadziranjem in strežbo dinamostrojov, transformatorjev, akumulatorjev in pomožnih aparatov. 42. Javna razsvetljava. Za vzdrževanje in strežbo svetilnic, oziroma svetečih predmetov. 43. Podjetja z omnibusi in dostavnimi vozovi. 44. Obrt najemnih voženj za prevažanje oseb (fijakerji, enovprežniki, motorna vozila itd.). 45. Posojanje prevozil za osebe (ježnih živali, ladjic, motornih vozil itd.). 46. Avtomobilske garaže. Za neodloživa dela.	24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik. Za delavnice z manjšo storilnostjo: 24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik ali po 6 ur počitka 2 dneva v tednu. Za vse ostale delavnice: 24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik. 24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik ali po 6 ur počitka 2 dneva v tednu. 24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik ali po 6 ur počitka 2 dneva v tednu. 24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik ali po 6 ur počitka 2 dneva v tednu. 24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik ali po 6 ur počitka 2 dneva v tednu.

Nedeljsko delo je dovoljeno v nastopno navedenih obrtih z omejitvijo na spodaj oznamljena opravila in izmere časa — toda pripušča v § 2, tretji odstavek, in v § 5 našeta (pomožna in postranska) dela:	Delavcem, ki delajo ob nedeljah dalje nego 3 ure, je dovoliti za nadomestni počitek:
47. Brodništvo po notranjem vodovju.	24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik ali po 6 ur počitka 2 dneva v tednu.
48. Podjetja za mrliške pogrebe. Za polaganje mrličev na mrtvaški oder, za pogrebne svečanosti, za prevažanje mrličev in pogrebe.	24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik ali po 6 ur počitka 2 dneva v tednu.
49. Podjetja za ponujanje osebnih služb (zavodi pošreščkov, nosači, vodniki, sli i. dr.).	24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik ali po 6 ur počitka 2 dneva v tednu.
50. Prevažanje blaga, prevoz pohištva. Za dovažanje brzovoznega blaga in popotne prtljage na železnice in parnike in za nje oddajanje, ozir. prevzemanje in dostavljanje brzovoznega blaga in popotne prtljage prejemnikom. Za prevoz pohištva tiste nedelje v preselivnih rokih, ki pridejo na dan, določen s posebnimi predpisi ali, ako jih ni, s posebno navado v kraju, da se izpraznijo stanovanja, ali na enega izmed šest prejšnjih dni.	24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik ali po 6 ur počitka 2 dneva v tednu.
51. Gostilničarska in krčmarska obrt.	24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik ali po 6 ur počitka 2 dneva v tednu.
52. Kopališča.	24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik ali po 6 ur počitka 2 dneva v tednu.
53. Preskrbovanje vode. Za vzdrževanje strojnega obrata, da se dviga in porazdeljuje voda.	24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik ali po 6 ur počitka 2 dneva v tednu.
54. Godčevska obrt.	24 ur počitka naslednjo nedeljo ali kak delavnik ali po 6 ur počitka 2 dneva v tednu.

Člen III.

Ta ukaz dobi moč 1. dne oktobra 1913. l.

Kolikor se s tem ukazom za določene obrtne kategorije ali za določena opravila izjavlja, da je doslej ne dovoljeno nedeljsko delo sedaj dopustno, se je moči poslužiti dovoljenja nedeljskega dela že pred začetkom veljavnosti tega ukaza, ako se hkratu izpolnjujejo v tem ukazu posebej izdani predpisi o nadomestnem počitku. Poprej pa je podati pismeno naznanilo na obrtno oblastvo, ki mora o tem nemudoma obvestiti obrtnega nadzornika.

Heinold s. r.

Roeßler s. r.

Hussarek s. r.

187.

Ukaz trgovinskega ministra v porazumu z ministrom za notranje stvari z dne 14. septembra 1912. l.,

s katerim se na podstavi § 74 a obrtnega reda izdana posebna določila deloma izpreminjajo glede odmorov v delu v obrtnem obratu.

Na podstavi § 74 a obrtnega reda (razglas trgovinskega ministra v porazumu z ministrom za notranje stvari z dne 16. avgusta 1907. l. (drž. zak. št. 199) se zaukazuje takole:

Člen I.

Nastopno našteta določila § 1 z ministrstvenimi ukazi z dne 2. aprila 1897. l. (drž. zak. št. 88), z dne 4. marca 1898. l. (drž. zak. št. 44), z dne 16. oktobra 1903. l. (drž. zak. št. 210), z dne 9. januarja 1905. l. (drž. zak. št. 7), z dne 21. februarja 1908. l. (drž. zak. št. 48) izpremenjenega in dopolnjenega ministrstvenega ukaza z dne 27. maja 1885. l. (drž. zak. št. 82), s katerim so se izdala na podstavi § 74 a obrtnega reda posebna določila glede odmorov v delu v obrtnem obratu, se razveljavljajo:

Točka 1; točka 2; točka 3; točka 5; točka 6; točka 7, lit. a); točka 8; točka 9, prvi odstavek; točka 10; točka 11; točka 13; točka 14; točka 20; točka 24.

Člen II.

Na mesto v členu I razveljavljenih določil naj stopijo naslednja določila:

1. Plavilnice za železo (plavži, prazarnice, zavodi za koks, pudlovalnice, jeklarnice, tople valjarnice, velike fužine in velike stiskalnice, livarne za železo in jeklo):

Opoldanski odmor pomožnih delavcev, ki imajo posla v neprestanem obratu, se lahko preloži med konec pete in začetek devete delovne ure in se lahko vrši z menjavo; ta opoldanski odmor pa se ne sme skrajšati pod eno uro. Ostali odmori oznamenjenih pomožnih delavcev se lahko določijo po teku obrata.

V jeklarnicah, v katerih se obratujeta samo dve martinski peči, se lahko skrajša opoldanski odmor pomožnih delavcev, ki imajo posla pri obratovanju peči, na pol ure. Na tem ne izpreminja nič okolnost, da se v dotični jeklarnici obratujejo tudi peči druge kategorije.

Enako ugodnost uživajo jeklarnice, v katerih se obratujeta samo dve topilniški peči ali dve elektropeči.

2. Pološčevalnice:

Opoldanski odmor topilcev in kurjačev se lahko vrši z menjavo, toda ne sme se skrajšati pod eno uro. Ostali odmori teh pomožnih delavcev se lahko določijo po teku obrata.

3. Kovinska industrija (delavnice za baker, med, nikelj, tombak, pakfong, svinee in kitajsko srebro, zvonarnice, livarnice medi, kositra in cinka i. dr.):

Opoldanski odmor ljudi pri pečeh se lahko vrši z menjavo, toda ne sme se skrajšati pod eno uro. Ostali odmori teh pomožnih delavcev se lahko določijo po teku obrata. Isto velja o odmorih valjačev izvzemši njihov opoldanski odmor.

5. Apnarnice, cementarnice, magnezitarnice, dolomitarnice, sadrarnice in opekarnice, stronečljanske naprave, izdelovalnice glinastega blaga, porcelana in karborunda; opekarnice za apneni pesek; delavnice za cementni skrilj iz azbesta:

a) odmori za pomožne delavce, zaposlene v žgalnem procesu:

α) Pri ogljeniških, poljskih, staničnih in muflovih pečeh ter specijalnih pečeh

industrije za glinasto blago in porcelan, se lahko odmori določijo ali delijo po teku obrata. Opoldanski odmor pomožnih delavcev, zaposlenih pri pečeh industrije za glinasto blago in porcelan, razen palilcev (kurjačev in netilcev) se lahko vrši z menjavo, toda ne sme se skrajšati pod eno uro. Ostali odmori teh kurjačev in netilcev se lahko določijo po teku obrata.

- β) Pri rovnih pečeh se lahko vrši opoldanski odmor palilcev z menjavo palilnega osebja, toda ne sme se skrajšati pod eno uro. Ostali odmori teh palilcev se lahko določijo po teku obrata.

Pri obratih rovnih peči, pri katerih ima na enem delu posla samo en palilec in ni pripravnega nadomestnika, se lahko odmori določijo ali delijo teku peči ustrezno.

- γ) Pri krožnih pečeh se lahko posamezni odmori palilcev (kurjačev) določijo ali delijo ustrezno teku obrata.

- δ) Pri vrtečih se pečeh se lahko vrši opoldanski odmor mlinarjev za oglje, palilcev, delavcev pri pečeh za vlijanje kaluže (napolnjevalcev) in voditeljev klinkerjev, ki so zaposleni v nepretrganih obratih, z menjavo in njih začetek se lahko določi ustrezno teku peči; ta opoldanski odmor se ne sme skrajšati pod eno uro. Ostali odmori označenjenih delavskih kategorij se lahko določijo ustrezno teku obrata.

- ε) Pri elektro-pečeh se lahko posamezni odmori pomožnih delavcev, katerim je poverjena strežba peči, določijo ali delijo ustrezno teku obrata.

- b) Opoldanski odmor pomožnih delavcev, zaposlenih pri procesu mletja, ozir. luženja (lomilcev kamna, lužarjev, mlinarjev, mazačev) se lahko vrši z menjavo, toda ne sme se skrajšati pod eno uro. Ostali odmori teh pomožnih delavcev se lahko določijo ustrezno teku obrata.

- c) Opoldanski odmor pomožnih delavcev, zaposlenih pri utrjevalnem procesu v opekarnicah za apneni pesek, se lahko vrši z menjavo, toda ne sme se skrajšati pod eno uro. Ostali odmori teh pomožnih delavcev se lahko določijo ustrezno teku obrata.

- d) Opoldanski odmor delavcev v delavnicah cementnega skrilja iz azbesta, zaposlenih pri holanderjih in strojih za pokrove, se lahko

vrši z menjavo, toda ne sme se skrajšati pod eno uro. Ostali odmori teh pomožnih delavcev se lahko določijo ustrezno teku obrata.

6. Obrat steklaren:

Enourni opoldanski odmor steklarjev in raztezačev ter pomožnega osebja teh delavskih kategorij mora imeti vse moštvo dotične kategorije hkratu in preložiti ga je kolikor mogoče v sredino delovnega časa; ostali odmori se lahko določijo ustrezno teku obrata. Eventualno je prej imenovanim pomožnim delavcem dovoliti dva primerno deljena odmora po 45 minut, ki ju mora imeti hkratu vse moštvo dotične kategorije. V obratih, v katerih traja dejanski delovni čas k večjemu devet ur in se konča najkasneje ob dveh popoldne, se lahko opoldanski odmor imenovanih pomožnih delavcev skrajša na pol ure.

Gledé topilskega osebja se lahko opusti ustanoviti naprej določene čase za začetek opoldanskega odmora ter ostalih odmorov; opoldanski odmor se pa ne sme skrajšati pod eno uro.

Opoldanski odmor delavcev, ki imajo posla pri nadziranju in ogrevanju raztezalnih, hladilnih pečeh in temper-pečeh na lonce, nadalje pri avtomatsko obratovanih pihalnih strojih za steklenice in steklene ploče, ter vlagáčev se lahko vrši prav tako kakor ostali odmori teh pomožnih delavcev z menjavo, toda ne sme se skrajšati pod eno uro.

7. Tekstilna industrija:

- a) Belilstvo, barvarstvo, tiskarstvo, apretura, likalstvo, valjalstvo, perilstvo:

Opoldanski odmor pomožnih delavcev v belilnicah in barvarnicah se ne sme skrajšati pod eno uro, preloži pa se lahko od primera do primera do pol ure pred začetkom ali po začetku za ves obrat običajnega opoldanskega odmora.

Opoldanski odmor delavcev, porabljenih v continue-barvarstvu, pri nadziranju parnih aparatov, pri sušilnih in oksidacijskih uredbah, pri kuršcih in pri belilnem procesu, se lahko vrši z menjavo, toda ne sme se skrajšati pod eno uro.

Ostali odmori, ki jih je razen enournega opoldanskega odmora dovoliti pomožnim delavcem, ki imajo posla v belilstvu, barvarstvu, tiskarstvu, apreturi, likalstvu, valjalstvu in perilstvu, se lahko določijo ustrezno teku obrata.

8. Izdelovanje lesovine, celuloze, lepenke in papirja:

Opoldanski odmor delavcev, ki imajo posla pri kurjenju, pečen, pripravljanju in izhlapevanju luga, pri kuhalnikih, belilnem, pralnem in sušilnem procesu, pri aparatih za brušenje lesa, holandcih, osuševalnih strojih, strojih za lepenko in papir ter pri strojih za pergamentni papir in za kaširanje s sušilnimi cilindri, se lahko vrši z menjavo in skrajša na pol ure. Ostali odmori teh pomožnih delavcev se lahko določijo ustrezno teku obrata.

9. Žitni mlinj:

Opoldanski odmor pomožnih delavcev, ki imajo posla pri mletnem procesu, se lahko vrši z menjavo in se lahko skrajša na pol ure, ako se dovoli tem pomožnim delavcem razen tega še po pol ure odmora dopoldne in popoldne.

Drugače se sme opoldanski odmor vršiti sicer z menjavo, toda ne sme se skrajšati pod eno uro; pri tem se lahko ostali odmori določijo ustrezno teku obrata.

10. Cukrarnice (fabrike sirovega cukra, prečiščevalnice [rafinerije] cukra):

Opoldanski odmor pomožnih delavcev, ki imajo posla v pesni postaji, vstevši kopališče pese, v difuziji, pri stiskalnicah zrezkov in sušilnicah za zrezke, se lahko skrajša na pol ure; ta odmor se lahko vrši tudi z menjavo, kjer to ni mogoče z ozirom na obrat, ga je vsemu delavstvu dotične postaje dati hkratu.

Za strežno moštvo aparatov, porabljenih v obratnih stadijih od čiščenja soka do vstetega odločevanja sirupa od kristalov, nadalje za pomožne delavce, ki imajo posla v apneni postaji v fabrikah za sirovi cukr, ter za strežno moštvo raztopilnih, čistilnih in vakuum postaj, za pomožne delavce, zaposlene v polnilnici, pri centrifugah za hlebe in pri centrifugah za lite kocke v čistilnicah cukra, ter za pomožne delavce, zaposlene v osmozni postaji, se lahko opoldanski odmor skrajša na pol ure in vrši z menjavo.

Opoldanski odmor pomožnih delavcev, ki imajo posla v ostalih postajah centrifug čistilnic cukra ter fabrik za sirovi cukr, se mora vršiti hkratu in se ne sme skrajšati pod eno uro.

Ostali odmori pomožnih delavcev, oznamenjenih v treh sprednjih odstavkih, se lahko preložijo ustrezno teku obrata.

11. Izdelovanje sirupa in grozdnega cukra (skrobnega cukra):

Opoldanski odmor pomožnih delavcev, zaposlenih pri cukrovanju, filtraciji, vhlapevanju in kristalovanju, se lahko vrši z menjavo in se lahko določi prav tako kakor ostali odmori teh pomožnih delavcev ustrezno teku obrata, toda ne sme se skrajšati pod eno uro.

13. Pivovarstvo, fabrikacija sladu, žganjarstvo, fabrikacija octa (izvzemši izdelovanje vinskega octa), izdelovanje likérjev (izvzemši narejanje likérjev po mrzli poti), izdelovanje stiskanih droži, izdelovanje umetnega ledu in miraza:

Opoldanski odmor v neprestanem obratu za poslenih pomožnih delavcev se lahko vrši z menjavo in se lahko določi prav tako kakor ostali odmori teh pomožnih delavcev ustrezno teku obrata, toda ne sme se skrajšati pod eno uro.

14. Kemijske industrije:

Opoldanski odmor pomožnih delavcev, ki imajo posla pri ne prekinljivih kemijskih operacijah (procesih) in pri delih ob pečeh (pražilnih, žarilnih, redukcijskih, topilnih, žgalnih, kalcinovalnih, plamenskih, destilacijskih in elektro-pečeh), nadalje pri razkrojevalnih aparatih (avtoklavih), absorpcijskih, sublimacijskih in elektrokemijskih aparatih, potem pri delih v lužilnih, koncentracijskih, kondenzacijskih, kristalizacijskih in drugih takih napravah, se lahko vrši z menjavo, toda ne sme se skrajšati pod eno uro. Za posebno kvalifikovane pomožne delavce, ki opravljajo pretežno samo nadzorovalno službo, se lahko opoldanski odmor, ako ni osebja za menjavanje, določi ali razdeli ustrezno teku obrata. Ostali odmori se lahko določijo za vse v tem odstavku oznamenjene pomožne delavce ustrezno teku obrata.

Izjemna določila prvega odstavka se ne uporabljajo na pomožne delavce, ki se porabljajo za taka opravila, pri katerih so v nevarnosti zaradi zdravju škodljivih plinov, par ali prahu.

V sprednjih odstavkih ukrenjena določila veljajo tudi za fabrikacijo skroba in fabrikacijo hlipnih olj, prav tako za ogljenitev lesa, izdelovanje ogljenih elektrod in drugih iz plastičnega oglja narejenih predmetov, za industrijo tolšč (izdelovanje sveč, mila, glicerina in margarina), fabrikacijo cerezina, čiščenje rudninskega olja, za plinarne svetilnega plina in vodenega plina, za izdelovanje drugih plinov, vstevši utekočinjevanje, za fabrikacijo cin-kovih barv in za cinkarne.

20. Strežno osebje za parne kotle, parne stroje in druge motorje, ter za plinove generatorje in sorodne uredbe:

a) Opoldanski odmor strežnikov parnih kotlov in parnih strojev se lahko vrši z menjavo, toda ne sme se skrajšati pod eno uro. Ako ni pripravnega osebja za menjavanje, se lahko vrši enourni opoldanski odmor tako, da morajo strežniki v odmoru sicer opravljati njim naloženo nadzorno službo, da pa ostanejo oproščeni vseh drugih del, ki niso v zmislu obstoječih zakonitih predpisov pridržana, da jih opravi preskušen strežnik. Ostali odmori se lahko določijo ustrezno teku obrata.

b) Opoldanski odmor strežnikov drugih motorjev ter plinovitih generatorjev in sorodnih uredb se lahko vrši z menjavo, toda ne sme se skrajšati pod eno uro. Ako ni pripravnega osebja za menjavanje, se lahko vrši enourni opoldanski odmor tako, da morajo strežniki v odmoru sicer opravljati njim naloženo nadzorno službo, da pa ostanejo oproščeni vseh drugih del, kojih oprave ni treba v interesu obratne varnosti pridržati strežnikom samim. Ostali odmori se lahko določijo ustrezno teku obrata.

V ostalem se lahko začetek odmorov pod a) in b) oznamenjenega strežnega osebja ravna po začetku odmorov v tistih obratnih oddelkih, za kojih namene služijo dotični parni kotli, parni stroji, motorji, generatorji i. dr.

24. Samostojne elektrarne ter električne naprave, ki so samo del obrtnega obrata kakor njegov pomožni obrat:

Opoldanski odmor strežnega moštvila strojev za dajanje sile, generatorjev in stikalnih tabel se lahko vrši z menjavo, toda ne sme se skrajšati pod eno uro. Ostali odmori teh pomožnih delavcev se lahko določijo ustrezno teku obrata.

Pri samostojnih elektrarnah ali elektrarnah in sekundarnih postajah z manjšo storilno sposobnostjo, ki so sestavina drugih obrtniških naprav, pa od njih bolj oddaljene, se lahko, ako ni osebja za menjavanje, odmori pomožnih delavcev določijo in razdelé ustrezno teku obrata.

V ostalem se lahko začetek odmorov spredaj oznamenjenega strežnega moštvila ravna po začetku odmorov v tistih obratih, za kojih namene služi dotična električna naprava.

Člen III.

Oba sklepna odstavka § 1 ukaza z dne 27. maja 1885. l. (drž. zak. št. 82) dobila napis „§ 2“, § 2 spredaj omenjenega ukaza dobi napis „§ 11“.

Kakor dopolnilne predpise je vstaviti nastopna določila:

§ 3.

Skupna doba odmorov pomožnih delavcev, posebej oznamenjenih v § 1, točka 1, točka 2, točka 3, točka 5, točka 6, točka 7 lit. a), točka 8, točka 9 prvi odstavek, točka 10, točka 11, točka 13, točka 14, točka 20 in točka 24, se ne sme skrajšati nasproti zakoniti izmeri.

§ 4.

Vsem v tem ukazu ne posebej oznamenjenim pomožnim delavcem tam naštetih obrtnih kategorij je dovoljevati odmore od dela neomejeno po zakonitem predpisu.

§ 5.

Kjer se v neprestanih obratih z opoldansko (polnočno) uro delovni čas ne razdeli v dva približno enaka dela, je pomožnim delavcem v tistih obratih, gledé katerih ukrepa ta ukaz posebne zaukaze o opoldanskih (polnočnih) odmori, dovoljevati glavne odmore v enaki izmeri ob drugem pripravnem času.

§ 6.

Tam, kjer je po določilih tega ukaza dovoljeno držati se odmorov z menjavo, se lahko v ta namen pritegnejo tudi nadomestniki.

Tem poslednjim je odmore dovoljevati med delovnimi urami v zakoniti skupni izmeri ter dovoliti eno uro opoldanskega (polnočnega) odmora. Ti odmori se lahko določijo ustrezno teku obrata.

§ 7.

Kjer je v neprestanih obratih v zmislu sprednjih predpisov vobče poskrbljeno za delo v odmori po nadomestnih delavcih, se ob nedeljah taki nadomestni delavci izjemoma tedaj ne pritegnejo, kadar bi moralo delo teh nadomestnih delavcev biti edino le opravljanje nadomestnega dela. V teh primerih se lahko odmori ob nedeljah primerno skrajšajo.

§ 8.

Ako se vrše odmori z menjavanjem, je treba poskrbeti za to, da se v odmorih pomožnim delavcem, ki ostanejo v delu, ne stavijo take zahteve z ozirom na intenzivnost dela, da bi se s tem zvišala nevarnost nezgod in da bi bilo v nevarnosti zdravje in življenje delavcev.

§ 9.

Za pomožne delavce, ki imajo posla v neprestanih obratih v delih po osem ur najdalje, se lahko skupna doba odmorov skrajša na pol ure; od tega je četrt ure trajajoč odmor preložiti kolikor moči v sredino delovnega časa in vrši se lahko z menjavanjem. Ostali odmori se lahko določijo in razdelijo ustrezno teku obrata.

§ 10.

Pomožni delavci, ki se porabljajo v neprestanih obratih za opravila, kojih popolnoma zanesljivo opravljanje terja posebno kvalifikacijo v interesu

varnosti obrata ali delavstva, se lahko, če ni pripravljena osebja za menjavanje, silijo, da tudi v odmorih nadzirajo, kolikor je neobhodno potrebno. Posebna določila § 1. točka 20, se s tem ne izpreminjajo.

Prav tako se lahko v neprestanih obratih tam, kjer to terja oskrbovanje obrata brez tožbe, javna varnost ali varnost delavcev, pomožni delavci v brez-pogojno potrebni izmeri in s pogojem, da se jim nudi primerna prilika izrabljati delovne odmore, kakor je določeno, silijo, da se v delovnih odmorih mudé v bližini delavišča, da so v nujnih primerih in ob posebnih dogodkih pripravljeni za pomoč.

Tiste kategorije delavcev, ki se silijo, da nadzorujejo ali da so pripravljeni v delovnih odmorih, je v zmislu § 88 a, odstavek 1. lit. c), obrtnega reda zaznamovati v delovnem redu.

Člen IV.

Ta ukaz dobi moč 1. dne oktobra 1913. l.

Heinold s. r.

Roeßler s. r.

